

Έκθεση Φωτογραφίας: «Α΄ Νεκροταφείο»

/ Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες

Το Α΄ Νεκροταφείο δημιουργήθηκε με βάση το Βασιλικό Διάταγμα της 28ης Μαρτίου/9ης Απριλίου 1834, «περί των νεκροταφείων και του ενταφιασμού των νεκρών». Ο αρχιτέκτονας F. Stauffert, γνωρίζουμε ότι έκανε τις πρώτες εργασίες το 1837. Το Α΄ Νεκροταφείο αναπτύχθηκε αρχικά γύρω από τον Ιερό Ναό του Αγίου Λαζάρου, ο οποίος ανεγέρθηκε το 1840 και ανακατασκευάστηκε το 1859. Ο ναός των Αγίων Θεοδώρων κτίστηκε το διάστημα 1899-1901.

Το Α΄ Κοιμητήριο, δεν είναι μόνο ένας ιερός χώρος ανάπαυσης των Ορθοδόξων, αλλά περιλαμβάνει και έργα υψηλής αισθητικής αξίας και τέχνης, επηρεασμένα από το ρεύμα του νεοκλασικισμού που δημιούργησαν αρχιτέκτονες, όπως οι Καυταντζόγλου, Τσίλλερ κ.ά ή γλύπτες, όπως οι Χαλεπάς, Βιτσάρης, Φυτάλης, Βιδάλης, Φιλλιπότης κ.ά.

Τα Εργαστήρια Τέχνης & Πολιτισμού «ΖΩ-γραφΗ-ζω» (Λεωφ. Βουλιαγμένης 7 και Κ. Νέρη 8 – Μετσ) και η ομάδα «Κάθε Σάββατο Στην Αθήνα», εγκαινίασαν το Σάββατο 23 Μαΐου, στους χώρους των Εργαστηρίων, έκθεση Φωτογραφίας με θέμα το Α΄ Νεκροταφείο Αθηνών. Η έκθεση θα παραμείνει ανοιχτή μέχρι τις 31/7/2015.

Σκοπός της έκθεσης είναι η ανάδειξη των σημαντικών ταφικών μνημείων, αλλά και της φθοράς και της εγκατάλειψης του χώρου.

Στο Α΄ Νεκροταφείο Αθηνών συναντά κανείς μνημεία μεγάλης καλλιτεχνικής αξίας, πολλά από τα οποία είναι έργα μεγάλων γλυπτών του 19ου αιώνα, αλλά και ανώνυμων καλλιτεχνών. Υπάρχουν λαμπρά μαρμάρινα επιτύμβια, πραγματικά αριστουργήματα, που βρίσκονται σε άμεση σχέση με τις κοσμοθεωριακές αντιλήψεις που επικρατούσαν περί τα μέσα του 19ου αιώνα, τότε που δημιουργήθηκε το Νεκροταφείο.

Ο τάφος της Σοφίας Αφεντάκη με το γλυπτό του Γιαννούλη Χαλεπά, Κοιμωμένη

«Εκτός από έργα πασίγνωστα, όπως είναι η «Κοιμωμένη» του Γιαννούλη Χαλεπά, η «Κοιμωμένη» και το «Πενθούν Πνεύμα» του Ιωάννη Βιτσάρη, υπάρχουν και πολλά άλλα, λιγότερα γνωστά επιτύμβια, εξαιρετικής τέχνης, με «απόλυτα εξασφαλισμένη μια θέση στην ιστορία της νεοελληνικής γλυπτικής». Τέτοια έργα, ενδεικτικά, είναι:

Το αμφιπρόσωπο επιτύμβιο ανάγλυφο στον τάφο του Ν. Γιώτη, έργο των αδελφών Φραγκίσκου και Ιάκωβου Μαλακατέ, από τους πρωιμότερους γνωστούς γλύπτες του Α' Νεκροταφείου. Στο έργο αυτό ο Ασκληπιός, στη μια πλευρά, προσφέρει φάρμακο σε μια άρρωστη, ενώ στην άλλη πλευρά απεικονίζεται ο θρήνος.

Η μεγαλοπρεπής επιτύμβια σύνθεση στον τάφο του Μιχαήλ Τοσίτσα, έργο του οικογενειακού μαρμαρογλυφείου των Φυτάληδων. Επάνω σε υψηλή βάση εκτίθεται ο φυσικού μεγέθους καθιστός ανδριάντας του Τοσίτσα, τυλιγμένος σ' ένα μανδύα. Πρόκειται για έργο σπουδαίας πλαστικότητας και χαρακτηριστικής έκφρασης. Στο κάτω τμήμα της βάσης υπάρχει ένα ολότελα αρχαιοπρεπές ανάγλυφο: τέσσερις γυναικείες μορφές, προσωποποιήσεις πόλεων, θρηνούν γύρω από τεφροδόχη που καλύπτει τον κεντρικό άξονα της σύνθεσης. Πρόκειται για την Αθήνα, την Αλεξάνδρεια, το Μέτσοβο και κάποια άλλη απροσδιόριστη πόλη. Το ανάγλυφο είναι εξαιρετικής ποιότητας και οι πτυχώσεις άνετες και διακοσμητικές.

Το μεγαλοπρεπές επιτύμβιο στον τάφο του εθνικού ευεργέτη Γεωργίου Αβέρωφ, έργο του Δημήτρη Φιλιππότη βασισμένο σ' ένα πρόπλασμα του Ιωάννη Βιτσάρη. Στο έργο ο Αβέρωφ κάθεται σε άνετη στάση, ενώ από κάτω υπάρχουν ανάγλυφα αθλητικών αγώνων. Τέσσερα λιοντάρια συμφύονται με την πλατιά βάση στην οποία και ορίζουν τις τέσσερις γωνίες της. Ένα υψηλό κρηπίδωμα δίνει μνημειακή έξαρση στο σύνολο.

Το αετωματικό επιτύμβιο στον τάφο του Εμμανουήλ Ευστρατίου, το σημαντικότερο έργο του Δημήτρη Φιλιππότη στο Α' Νεκροταφείο (1886). Στο έργο απεικονίζεται ο Εμμανουήλ Ευστρατίου, που πέθανε στις 24 Αυγούστου 1881 στα 90 του χρόνια, με μεγάλη ρεαλιστικότητα. Η εκτέλεση είναι αριστουργηματική και η γλυπτική σύνθεση άψογη».

Κατερίνα Χουζούρη